

רב-שיח: הגבלים עסקיים

תיקון חוק ההגבלים העסקיים: מקלות ענקיים וגזרים גמדיים

במגזר העסקי חוששים מהתיקונים המוצעים לחוק ההגבלים העסקיים. רב-שיח שערך איגוד החברות הציבוריות בנוגע לתזכיר הצעת החוק, עלה כי מעט ההטבות הכלולות בתזכיר נתפסות כעדכון מצב המתבקש מהשינויים בשוק, כשבצידין החמרות רבות שיובילו לאי וודאות עסקית | יואל צפרי

ומעודד, והיכן הכשלים או הבעיות. נתחיל בשאלת רוחב - מהו בראייתכם השינוי המבורך ביותר בתזכיר הצעות החוק - ומנגד מהי הנקודה הכי בעייתית הכלולה בו? עמדת איגוד החברות הציבוריות היא שהתיקון החיובי בתזכיר הוא העלאת רף המחזור המצרפי של חברות מתמזגות ל-360 מיליון ש"ח. זה היה צורך השעה מזה שנים ארוכות. הכלכלה זזה, מחזורי המסחר זזו, החברות נעו קדימה בקצב ש"הותיר אבק" למספרים שהיו נקובים בחוק ההגבלים העסקיים. אני חושבת שזה תיקון ראוי, שיש בו גם הקלה טכנית פרוצדורלית על הרשות, וגם הקלה מבחינת היכולת של חברות ליישם מיזוגים בריאים וחשובים, מכלי להידרש לאישורים של הרשות. מנגד, הסעיף הבעייתי מבחינת האיגוד הוא נטרול גג ה-24 מיליון ש"ח של העיצום הכספי. קבלנו תגובות שזה "מריח" כמו עוד ביטוי לשנאת הטייקונים: אם יש לך יותר כסף אז נמצא אתך את הדין באופן יותר חריף, ללא קשר לחומרת המעשה. לצערי זו גישה רווחת מאד בהרבה הליכים רגולטוריים ובשיה הפוליטי, והאיגוד יוצא נגדה בתוקף.

עו"ד אמיר ונג: "השינוי המבורך הוא העלאת רף המכירות במיזוג, אבל כבר היום השר מוסמך לעשות את זה באישור ועדת הכלכלה של הכנסת. כבר לפני שנתיים וחצי היה תזכיר שהציע להעלות את זה ל-250 מיליון שקלים. אני לא מבין, על כן, למה זה נמצא פה בתזכיר. למה צריך להמתין לקריאה ראשונה, דיון בוועדה, קריאה שנייה, קריאה שלישית, במקום לעשות את זה באופן מידי, כמו שהיה צריך לעשות כבר לפחות לפני שנתיים וחצי, כשהרשות פרסמה שראוי שיהיה 250 מיליון. אני לא מבין למה זה נמצא בתוך הצעת החוק. מבורך, אבל למה לא מהר יותר?"

עו"ד אילן בלומנפלד: "אבל זה עדיין מבורך בהחלט".

עו"ד אמיר ונג: "מבורך. אבל, מהר יותר ופשוט יותר בבקשה".

עו"ד נמרוד פראוור: "צריך לזכור, שהגדלת רף הדיווח ל-360 הוא אמנם שינוי מבורך, אבל הוא

30- באוקטובר 2017 פרסמה רשות ההגבלים העסקיים תזכיר הצעת חוק לתיקון חוק ההגבלים העסקיים.

התזכיר טומן בחובו שינויים מרחיקי לכת בתחום ההגבלים העסקיים, בסוגיות רבות וחשובות, ביניהן: הגדרת מונופולין, שינוי סכום העיצום המיירבי על תאגיד גדול, רף הפיקוח על מיזוגים, שינוי מדרג הענישה הפלילית לעבירות והטיפול בהסדרים כובלים.

תיקוני החוק זכו ליחס צונן מצד המגזר העסקי. הטענה הנפוצה שנשמעה הייתה שבעוד שהפחתת הרגולציה (הנרמזת בשמו של התיקון) היא מינורית, דווקא ההחמרה הרגולטורית - ניכרת, ומנוגדת לתפיסה שבבסיס החלטת הממשלה הנוכחית להקטין את הנטל הרגולטורי במשק.

על רקע זה קיים איגוד החברות הציבוריות רב-שיח בנושא התיקון לחוק ההגבלים העסקיים, בו נטלו חלק נציגת הרשות להגבלים עסקיים, עו"ד מיכל כהן, סגנית היועץ המשפטי של הרשות לעניינים אזרחיים, וכן עורכי דין ויועצים משפטיים מהמגזר העסקי העוסקים בתחום ההגבלים העסקיים (ראה מסגרת). את רב-השיח הנחתה עו"ד ענת פילצר-סומך, היועצת המשפטית החיצונית של איגוד החברות הציבוריות העומדת בראש משרד פילצר-סומך, עורכי דין.

אין שינוי אמיתי, אלא יישור קו עו"ד ענת פילצר סומך: אני שמחה לארח אתכם

כר-רב-שיח על תזכיר חוק ההגבלים העסקיים, או בשמו המלא, 'חיזוק האכיפה והפחתת הנטל הרגולטורי'. הצורך בשולחן העגול עלה מהשטח. קיבלנו באיגוד תגובות סותרות לתזכיר, להערכת משתי סיבות: ראשית, התזכיר עצמו הוא דואלי ויש בו מקלות וגזרים בעת ובעונה אחת; שנית, השאלה מה גודל החברה שאתה מייצג ומה מר-כזיונה בשוק הרלוונטי, מקרינה מאד על האופן שבו ישפיע עליה התזכיר. המטרה של הדיון הזה היא לנסות ולשמע מהם הדברים שהשוק אוהד

צילומים: סשה איידלמן

החגיגה, אבל אני לא בטוח שיש הרבה דברים מבר-רכים בתזכיר. אני חושב שהגזרים שלכאורה ניתנו הם לא באמת גזרים, אם כל ההקלות או ההטבות בסופו של דבר מסוייגות ע"י סמכויות של הרשות לבטל אותם. למשל, כל ההערכות וכל קיצורי המר-עדים - לצידם יש סמכויות של הממונה, שלמעשה מאפשרות לו להאריך את המועדים בצורה הרבה יותר קלה ממה שיש היום. לגבי עניין הסכום של מתן הודעת מיזוג, אני מסכים עם נמרוד. העניין הוא לא ב-150, העניין הוא הרבה יותר ב-10 מיליון שלא עודכנו מאז שנת 2004. 10 מיליון היום זה מחזור של קויסק בשדרות רוטשילד. גם הסמכויות, שהרשות מבקשת לקבל בכל מה שקשור לעיצור-מים, הן יוצאות דופן. הן יציבו את רשות ההגבלים במקום שיש לה סמכויות שאין לאף רגולטור אחר. והבעיה הגדולה היא, שאין למעשה ריסון לכוח הזה. הכוח שיהיה בידי רשות ההגבלים הוא חסר תקדים.

עו"ד אבנר פינקלשטיין: "אני חושב, שאם אנחנו מסתכלים על הכותרת של התזכיר, 'חיזוק האכיפה והפחתת הנטל הרגולטורי', אז חיזוק בהחלט יש כאן, הפחתה - בספק. אם אנחנו במונחים של מק-לות וגזרים, אז היה מי שאמר, שהגזרים הם גזרים גמדיים... בעיניי הדבר שהכי מפריע, זה הנושא של הגדרה לפי כוח שוק. יש כאן סוג של מדיניות של גם וגם וגם. גם נתח שוק, גם כוח שוק, גם פלילי, גם סנקציות כספיות בלי גבול, גם חשיפה לתביעות פרטיות, ולכן חוסר וודאות זה בעיניי הבעיה המר-כזית כאן. אם רשות ההגבלים הייתה רוצה להפחית את הנטל, היא הייתה צריכה לבטל את ההגדרה לפי נתח שוק ולקבוע שמונופול לפי כוח שוק יהיה תלוי הכרזה, שההכרזה תהיה קונסטיטוטיוטית."

עו"ד חגי דורון: "למרות שאני מסכים עם הגישה האחרונה שאומרת שהגזרים הם גמדיים, אני חושב שהשינוי מבורך. אם ננסה להיות רגע גם פרודוק-טיביים ולא רק לקטר, צריך הרבה אומץ מבחינת הרשות לצאת למהלך הזה. זה לא מהלך פשוט לת-קן חקיקה, זה לא מהלך פשוט לתקן מודלים שר-

הכלכלן הראשי של רשות ההגבלים לא יודע מה הוא, אנחנו יכולים להיות במצב הרבה יותר בעייתי. יש לנו חשש מפני הרתעת יתר, חשש מפני מצב שאנשים יחששו לעשות פעולות שהן פרו-תחרו-תיות בגלל שאולי מישוהו, בדיעבד, ייחס להם כוח שוק ויטיל עליהם עיצומים כספיים. יחד עם ביטול התקרה זה יוביל לתוצאה בעייתית."

עו"ד אילן בלומנפלד: "אתיחס לעניין של מח-זור המכירות במיזוגים. אני חושב, שזה שינוי מבורך, אך עדיין זה לא מספיק. זאת אומרת, המספר צריך להיות גבוה יותר."

עו"ד חגית בולמש: "אתיחס לשינוי השם של הרשות והחוק. החלק הבעייתי הוא שהרשות הופי-כת לרשות-על על פני רגולטורים אחרים. אם אנחנו מסתכלים על מה זה 'רשות תחרות', זה אומר שב-עצם יש לה אפשרות עכשיו להסתכל במבט קדימה ולא רק כאוכפת אחורה על אסדרת שווקים, כולל גם שווקים מפקחים כמו: שוק החשמל או שוק הבנקאות. אני מזכירה את הניסיון לסדר את שוק הדביט ובאמצעותו את שוק הבנקאות. התברר לנו שזה לא קרה. הם לא יכולים לבד לסדר את השוק. עם כל הרצון והאמונה, שרשות ההגבלים יכולה להפוך לרשות תחרות, יש פה הרבה רשויות אחרות שמסדירות את השוק. אני מזכירה כי משנת 2008 עד 2017 ירדנו ממקום 30 למקום 52 בדירוג הבנק העולמי של קלות עשיית עסקים. ברגע שיש לנו עוד רשות שמעורבת בתהליך ויכולה לשים בלמים, כבר ראינו לאן זה מוביל וזה קשה. במדד של ה-OECD על רגולציה, אנחנו כמעט פי-2 מרוב מדינות ה-OECD וכמעט פי-2 מהמוצע שלהן. אז אנחנו צריכים להיזהר, כשאנחנו הופכים רגולציה לרגול-ציה צופה-פני-עתיד ומנסה לסדר ע"י רגולטור-על שווקים שהם מפקחים ייעודית ע"י אחרים. אני חושבת שפה יכולה להיות בעיה והתנגשות בין רגולטורים, כאשר בסוף, העסקים הם אלה שי-צטרפו לספוג את הממשק בין חוסר אחידות של רגולטורים."

עו"ד אסף שובינסקי: "אני לא רוצה לקלקל את

זה בעיניי בעייתי מאוד."

עו"ד גל רוזנט: "בעיניי השינוי המבורך ביותר, ולדעתי זה גם היה אמור להיות המוטו של כל הת-זכיר הזה, זה המעבר ל- self-assessment גם של הסדרים אופקיים. בכך מוסר נטל מאוד משמעותי מצדדים לעסקאות, למיזמים משותפים ולהסכמים אחרים, שלא פוגעים בתחרות באופן משמעותי. נטל כזה מוסר גם מהרשות במקביל. השינויים הבעייתיים בעיניי זה הסרת תקרת העיצום. אני חושב, שזה לא נחוץ, בשלב הזה בוודאי. עוד לא הגיע זמן לעשות את זה והתוצאות של זה עלולות להיות גרועות. הדבר השני הוא הסיווג האוטומטי של עבירות הסדר כובל כעבירות משנה. זאת המש-מעות של שינוי מדרג הענישה. יש לזה משמעות גם במישור המהותי, גם במישור ההתיישנות, גם במי-שור כלי החקירה - האזנות סתר וכן הלאה. בעיניי, זאת תוצאה מאוד לא טובה."

עו"ד טליה סלומון: "אני מצטרפת לגל רוזנט. בעיניי המעבר מ- self-assessment להסדרים כר-בלים הוא שינוי מבורך. זה באמת יאפשר לשוק להתנהל בצורה יותר יעילה ולא לרוץ לממונה בכל פעם שלא עומדים באיזה שהוא תנאי בפטור סוג כזה או אחר. אני חושבת שמה שקרה בהסדרים א-ניים הוא טוב - פטור הסוג האנכי, שכבר יישם את המשטר של self-assessment בהסדרים אנכיים. עכשיו אנחנו נהיה גם במשטר של self-assessment בהסדרים אופקיים וכן צריך וכן ראוי שיהיה. הד-ברים שהם פחות טובים בעיניי הוא השילוב של ביטול התקרה יחד עם הרחבת ההגדרה של מו-נופולין והוספת רכיב של כוח שוק. זה יכול ליצור קושי ממשי. אנחנו כבר היום נמצאים במצב, שבו אדם קם בבוקר ומגלה בדיעבד שאסור היה לתת לו הנחות מטרה בגלל שמסתבר שהוא מונופולין. כבר היום אנחנו במצב כזה, כי הגדרת מונופולין, בסופו של דבר, נקבעת ע"י הממונה והיא יכולה להיעשות בלי שאותו אדם יידע שהוא מונופולין. אבל, אם תתקבל ההרחבה של הגדרת מונופולין ויתווסף לה עוד רכיב של כוח שוק, שאני לא יודעת מהו וגם

בעצם לא מבטא שינוי של הרף את ה-150. הס-כום של 150 לא עודכן במשך 18 שנים. זאת אומ-רת, אם מנגנון העדכון האוטומטי שהיום מציעים אותו בחוק, וזה עוד שינוי מבורך, היה מתקיים, היינו מגיעים ל-360 כבר מזמן, ולכן אין פה באמת שינוי, יש פה יישור קו עם מה שהיה אמור להיות. התיקון הבעייתי הוא ביטול התקרה בעיצום הכספי מכיוון שהוא מנטרל את שאלת העלילות לפגיעה בתחרות והופך את השאלה לשאלת מחזור המ-כירות. זאת אומרת, הסכום שיוטל בסופו של יום תלוי, בראש ובראשונה, במחזור הכספי שלי, והרבה פחות בשאלה, האם מה שעשיתי עלול לפגוע בת-חרות. חברה קטנה שביצעה פעולה שהייתה עלולה לפגוע בתחרות במידה רבה, לא תגיע קרוב לסכר-מים שיוטלו על חברות גדולות בגין הפרות טכניות שאינן עלולות לפגוע בתחרות כלל. כל זאת מכיוון שהעיצום שיוטל נגזר ממה הוא העיצום המקסימ-לי שאפשר להטיל עלי. אני חושב שמצב כזה סוטה מתכלית חוק ההגבלים, שבסוף היא להגן על התח-רות. יוצא שחברות גדולות יהיו חשופות במיליונים גם על הפרה טכנית שלא פגעה בתחרות, בעוד שחברות קטנות שפגעו בתחרות, ככל שילכו לנתיב העיצומים הכספיים, יסיימו בעיצום נמוך באופן משמעותי."

עו"ד גיל רוזנברג: "אני אתיחס לנושא של השי-נוי בפרק המונופולין. הדבר המבורך בעיניי זה המע-בר לכוח שוק. זאת אומרת, מהגדרה שמבוססת על נתח שוק, שזו הגדרה מיושנת, ארכאית ולא מקוב-לת בעולם, להגדרה המקובלת של הגדרת כוח שוק. זה מהלך שהוא גם מבורך וגם נחוץ. אגב, מהלך שמדברים עליו כבר מאז 1998 לפחות. זאת אומרת, זה דבר שמתבקש וגם כאן לא ברור למה רק עכשיו, אבל מוטב מאוחר. מה שבעייתי בעיניי מאוד במהלך הזה, זה שהשאירו שתי הגדרות. זה לא הגדרה אחת של רק 'כוח שוק' אלא הגדרה כפולה - גם כוח שוק וגם נתח שוק מעל 50%, שזה לא מקובל בעולם, וגם לא בטוח שזאת עמדת הרשות המקצועית הטובה. יכול להיות שהיו שיקולים חיצוניים. אבל,

לכך כמה פעמים בכל מיני פורומים. היא מצפה להערות האלה. אנחנו מחכים להן ובהחלט המ-טרה שלנו היא ליצור שיח. אנחנו מאוד מעוניינים לשפר את החוק.

"הפרות של בעלי מונופולין זה משהו שהוא בראש סדרי העדיפויות של הממונה היום. ולכן, יש בעיה עם קביעת תנאי לפיו אם אין הליך הכרזה קונסטטוטטיבי, שיעמוד במבחני בית הדין ועררים, קרי, עד שלא יהיה מונופול מוכרז, לא נוכל לאכוף נגדו. זה לא עובד ככה בשום מקום. זה שופך את התינוק עם המים, במובן הזה שלא תיתכן אכיפה כזאת נגד מונופול. כולם מבינים, שנתח שוק זה לא המבחן המקובל. כוח שוק זה המבחן המקובל. אנחנו הבהרנו בכמה הזדמנויות, שהרשות מתכוונת למקד את האכיפה במונופולים בעלי כוח שוק. אנחנו חושבים, שהשוק בשל, ולו בגלל שזה גם הגיע אלינו מהשוק. כולנו יודעים, שהכרזות לפי נתח שוק הן תלויות קונטקסט. למעשה, הרבה פעמים נתח השוק הוא דבר שיותר קשה לדעת מה הוא, כי הגדרת השוק היא לא ברורה. ולכן, אנחנו אומרים, האכיפה היא אכיפה שממוקדת בכוח שוק. והמח-שבה שהשמים יפלו מחר ואנחנו נתחיל לאכוף על בסיס הגדרות נטולות קונטקסט היא שגויה."

עו"ד טליה סלומון: "אני רוצה לצטט את הכל-כלן הראשי של רשות ההגבלים, יאיר אילת, שאמר בסמינר פוזיון שערכה רשות ההגבלים העסקיים לפני כחודש: 'לפי החוק אפשר יהיה להכריז או לקבוע, שאדם עם מונופולין, אם יש לו כוח שוק, בתנאי שמדובר בכוח שוק שהוא משמעותי ושהוא לאורך זמן. אין הגדרה כמותית ל'משמעותי'. למשל, אף אחד לא מגדיר כוח שוק משמעותי למי שיכול להעלות את המחיר ל-30% מעל העלות השולית. הסיבה היא שזה כמעט בלתי אפשרי למדוד זאת. כאשר אין הגדרה כמותית ל'משמעותי', ההגדרה היא חסרת משמעות. מה שיאיר אילת מסביר, שהדרישה לכוח שוק משמעותי נועדה למנוע מצב שבו כל העסקים היו מוכרזים כמונופולין. כמעט לכל עסק יש כוח שוק כלשהו, כי אין הרבה שווקים משוכללים בעולם בהם המחיר שווה לעלויות השוליות. אז לכל חברה יש כוח שוק ומה שמעניין את הרשות זה חברות עם כוח שוק משמעותי, אבל לא ברור מהו כוח שוק משמעותי. מעבר לכך, אתה לא בודק כוח שוק סתם. אתה אמור לבדוק את זה ב"חס לפרקטיקה מסוימת, למעשה מסויים. הקושי הוא שכל עוד משאירים את הכרזת המונופולין כאיזה מין יצור כלאים, שמאפשר לפרסם הכרזה בלי הפרה שהתבצעה, וכל עוד אדם צריך לדעת מראש אם הוא מונופולין או לא, אז אנחנו בבעיה, כי אנחנו לא יודעים מה זה 'כוח שוק'."

עו"ד מיכל כהן: "כל השוק יודע שאנחנו מעוניינים בהתמקדות בכוח השוק ואנחנו לא רוצים לאכוף כנגד מונופולים על בסיס נתח שוק, שאין בצידו פגיעה בתחרות. ולכן, הסוגיה של נתח שוק בוודאי לא מוסיפה ולא מקשה יותר על המונופוליים הנמצאים היום, ומסביב לשולחן אני חושבת שיש קונצנזוס שרוצים לעבור לכוח שוק. אני שוב מבהירה שאנחנו מחפשים את המקומות שבהם מונופולין מפעיל כוח שוק."

עיצומים כספיים

עו"ד נמרוד פראוור: "בעניין העיצומים הכספיים. אני רוצה דווקא להסתכל מכיוון אחר. העיצום הכספי נועד לתת כלי אכיפה, שהיה חסר לרשות,

צים פה כבר 30 שנה. אם הרשות תקשיב להערות שמגיעות מהשוק הפרטי, תפנים אותן ותראה לנו שהתהליך שהיא יצאה בו הוא פומבי ושקוף ומ-עורר דיונים והיא מברכת עליו, יהיו גם תוצאות. ברוב המקרים ההיענות של הרשות להערות שמגיעות מהשוק היא אפסית. היא לא זזה. גם העלאת הרף במיזוגים לא באמת פותרת את הבעיה. היא רק משקפת מצב. העניין של העיצום הכספי, אם נלך לפי ההיגיון בקוקה-קולה, שהרשות כבר קבעה בעצמה, שהיא לא מוגבלת ב-24 מיליון. הגענו שם ל-62 מיליון. כלומר, לא ב-8% מחזור, אלא ב-24% מחזור. למה 8%? למה אתם כולם חושבים שזה רק 8%? זה לא 8%, חברה. אם יש שלוש הפרות, זה 24%. אם יש חמש הפרות, אני כבר לא יודע לע-שות את המתמטיקה. זה 40%. זה יכול להגיע ל-100%. זה יכול להגיע ל-200%. אני לא יודע. זה כ"כ בלתי נתפס מבחינת המתודת של התהליך הזה, שאם זו באמת הכוונה, אני בחרדה. אני בחרדה גמורה. אני מאוד מקווה, שזו לא הכוונה האמיתית של הרשות ללכת איתה עד הסוף."

עו"ד תמי בן-דוד: "מיזוג עושים בחיי חברה אולי פעם אחת, אם בכלל. לכן, זה נחמד מאוד שה-סכומים השתנו, אבל זה כלי חד-פעמי. בנוסף לכל ההערות שנאמר, יש לנו חוק כאילו פלילי ואנחנו יודעים שחוק פלילי צריך להיות בהיר. חקיקה שאנשים צריכים לנהוג לפיה, צריכה להיות הרבה יותר ברורה והרבה יותר קלה ליישום. בנוסף לזה, יש את הסמכות, שהיא חסרת תקדים, לעובדי מדינה לגבי אישור של ועדת המיזוגים. אני לא אגיד לכם מה אני חושבת על וועדת המיזוגים והרכביה השונים. מרוב ניגוד עניינים, אסור לאף אחד שמבין להיות בשום דבר. אין תקדים לזה, שעובד מדינה אחד מחליט מתי הוא פותח בחקירה, הוא אחראי על החקירה, ואז הוא מחליט על הענישה, שהיא ברמה מאוד גבוהה. יש לי חשש מאוד גדול שעם כל הר-צון ה-self-assessment, עם כל המינוחים היפים האלה, כמות הפניות אליכם לא תשתנה. ועורכי הדין לא ייקחו על אחרייתם. הם לא יוכלו לקחת על אחרייתם, כי הם מפחדים עכשיו גם על עצמם, כי יש הרשות של עורכי דין."

מסר פופוליסטי

עו"ד ענת פילצר-סומך: "נעשה עכשיו Drill down לתוך סעיפי התזכיר עצמו. הסעיף הבעייתי ביותר בראיית איגוד החברות הציבוריות, זו הסרת המגבלה על עיצומים כספיים מרביים והשמת היהב על אחוז המחזור כגורם שקובע את גובה התשלום. ברמה הערכית, זה בעייתי משום שזה משדר מסר פופוליסטי, שיש בו רצון להשביע את רצון העם, שלא לומר הפוליטיקאים, משום שמאוד אופנתי עכשיו לשנוא את הטייקונים והחברות ה-זקות עם הפוטנציאל התאגידי המסיבי. ראשית, אני לא חושבת שהמסר הזה הוא לגיטימי. ושנית, אני שואלת, האם, בסופו של יום, אם אני גדולה יותר אז אני בהכרח, בפוטנציאל, רעה יותר? למה מחזור מכירות הוא כזה אות קין והוא הפרמטר היחיד, שבעצם קובע את רף הענישה ולא פוטנציאל הסכנה שגלום במעשים שלי?"

עו"ד מיכל כהן: "התזכיר הזה הוא תוצאה של הליך חשיבה מאוד ארוך. זה היה תהליך שהרשות שמעה במהלכו דעות גם מאנשים חיצוניים עוד קודם להוצאת התזכיר. הוא תוצאה של מחשבה מאוד מאומצת על מנת להתמודד עם בעיות שע-לו במשך הרבה שנים בחוק. הבקשה שלנו להערות הציבור היא לא מס שפתיים והממונה התייחסה

>>

מכיוון שלא כל דבר ראוי שייך לפילי. עצם קיומו של עיצום כספי הוא מבורך. אני חושב, שהעיצום הכספי נותן לרשות הנחות מטיבו של הליך מנהלי. למשל, מכיוון שזה הליך מנהלי, אז קבילות הראיות היא מסויימת ומקלה מאוד על הרשות ביחס לקבי-לות הראיות בהליך פלילי.

עו"ד מיכל כהן: "הוא לא נותן הנחות. הוא פשוט לא הליך פלילי".

עו"ד נמרוד פראוור: "נכון. למעשה ההליך הוא מעין פלילי. ככה צריך לראות אותו וככה הוא מסוגל גם באירופה. מדוע נהוג לראות את ההליך כהליך שאינו פלילי? מכיוון שהסנקציה היא לא מאוד חמורה, אבל זה כבר לא קיים. ברגע שמבטלים את התקרה, הסנקציה היא מאוד חמורה. עוד נהוג לחשוב שההליך הוא לא פלילי, בגלל שאין קלון. אבל אני לא בטוח שאין קלון. אם יש מסמך שקוראים לו fit and proper, שאומר מי ראוי לכהן בדירקטוריונים של חברות כאלה ואחרות, ואם אני הייתי צד להפרה שיש בצדה עיצום כספי, זה מגביל את היכולת שלי לכהן שם ואם החברה שלי לא יכר-לה להשתתף במכרזים ציבוריים, כי הוטל עליה עיצום כספי ואם הרשות עצמה אומרת ששיקול לחומרה בהטלת העיצום הכספי זה אם יש לי עיצום כספי קודם, אני ממש לא בטוח שאין קלון. אני חושב, שהרשות עושה לעצמה הנחה גדולה. מצד אחד, היא מבטלת את התקרה. היא יכולה להגיע בקלות לקנסות של מיליארדים, כלומר לקנסות שעולים באופן משמעותי על קנסות פליליים בחלק מהחוקים, בעוד שהיא עדיין נהנית ממנהליות ההליך".

עו"ד מיכל כהן: "אני אחזור רגע לאחוזים. בסוף האלמנט של עיצום לפי גובה אחוז, זה בעצם המר-דל באירופה. מודל מאוד מקובל בהגבלים עסקיים, כי מחזור המכירות הוא אינדיקציה טובה ורלוונ-טית לכוח הכלכלי של הגופים המפרים. העובדה שמדובר בעיצום יחסי, שהוא יחסי לגודל, שהוא באחוזים, לומר שהאלמנט הזה הוא שפוגע בתא-

גידים עליהם מוטל עיצום - זו טענה שאני פחות מבינה. העיצום המקסימלי שניתן להטיל על תאגיד מסויים זה נקודת התחלה ע"פ החוק, אבל בעצם עיקר גובה העיצום נקבע מתוך הניתוח התחרותי של הפגיעה התחרותית. להגיד שזה פוגע, כי חב-רה קטנה תקבל פחות כי המחזור שלה הוא נמוך, אני חושבת שזה בדיוק הפוך למה שאנחנו מכוונים לעשות".

עו"ד גיל רוזנברג: "אני חושב שהביקורת של רובנו לגבי העיצומים הכספיים לאו דווקא נובעת מהתזכיר הנוכחי. הוא נובע בעצם מעצם קיומו של המנגנון, שאומץ לפני בערך ארבע שנים. אני חושב שהרשות הייתה יכולה לקחת את המודל שאומץ בחוק ניירות ערך וללמוד ממנו כמה לקחים. למשל, במנגנון העיצומים הכספיים בחוק ניירות ערך יש מדרג. בעבירות החמורות יותר, שיש בהן מחלוקות עובדתיות או משפטיות, שם הוקם מנגנון של אכי-פה מנהלית. רשות נ"ע אף הגדילה לעשות ומינתה שם שופטים בדימוס, מומחים, שעסקו בנושא של ניירות ערך ודנו בתיקי ניירות ערך גדולים. אני חר-שב, שזה מנגנון, שנכון היה לאמץ".

חוסר וודאות, עמימות והרתעת-יתר

עו"ד ענת פילצר-סומך: "אני עוברת לשאלה על מונופולין, לגבי עיקר הביקורת היא שבנוסף לפר-מטר של כוח השוק, הפרמטר של נתח השוק נותר על כנו. בראייתנו המשפטית, שלדעתי לא יכולה להיות לגביה מחלוקת, יש כאן הרחבה של ההגד-רה. זאת אומרת, בגבולות הגדרת מונופולין, גם בר-מת הפוטנציאל וגם ברמת ההיתכנות, ייכנסו כרגע יותר גופים, והכשל העיקרי של הדבר זה הוא בעי-קר בחוסר הוודאות ובעמימות. אז יכול להיות שא-תם כרשות רואים את זה כהתפתחות חיובית, אנחנו בשוק חושבים שזה עלול להיות על גבול המסרס".

עו"ד טליה סלומון: "אני רוצה רק לשקף את הבלבול של מנהלי עסקים בישראל, והבלבול הזה רק יחריף אחרי השינוי. ראשית, נניח שאני על סף המונופולין ואני לא יודעת בדיוק אם אני מונופולין כי אני לא מוכרזת, אבל יכול להיות שלפי פילוח מסויים

כזה או אחר אז יכולים להתייחס אליי כאל בעלת מר-נופולין. אני לא יודעת אם מותר לי או אסור לי לגבות מחיר מופרז (ואגב אני לא יודעת מה זה מחיר מופ-רז), ואני גם לא יודעת איזה הנחות מותר לי או אסור לי לתת. חוסר הידיעה הזה הוא שיוצר את הרתעת היתר. עכשיו, תוסיפו לזה הגדרת מונופולין שהיא יותר רחבה וגם מושפעת מעוד איזה שהוא פרמטר - 'כוח שוק', שהוא עדיין לא ברור ואין באמת גוף של פסיקה וגוף של החלטות, שיכול לעזור לי לקבוע מה זה כוח שוק. זה יוצר אי בהירות מאוד-מאוד קשה. ועכשיו עוד מורידים את התקרה של העיצומים הכ-ספיים, שזה בכלל בעייתי".

עו"ד חגית בולמש: "לי יש בעיה אחרת. מצד אחד, מסתכלים על מונופולין ואז אומרים 'עיצום כספי' ואז מגיע תיק של כמה פלייסטיישנים קט-נים, שעושים ביניהם קבוצת WhatsApp, שלי-דם פותחים חנות ACE גדולה, שמוכרת את הפ-לייסטיישן במחיר הרבה יותר גבוה. אין לזה שום השפעה על השוק".

"אז יש לנו את קרטל הפלייסטיישנים ואת קרטל הגיזום וקרטל הרבה מאוד דברים; ומצד שני יש לנו עיצומים כספיים על מונופול, ומע-לים את הרף על ענישה פלילית, ולא דורשים שם הוכחה לפגיעה בתחרות או אפילו איזה שהוא משהו כדי להגיש הליך פלילי. מעלים את הרף על קרטלים, גם אם אין פגיעה בתחרות, כשהעיצום הכספי כן תלוי בפגיעה בתחרות. אז יש פה חוסר אחידות. אם העיצום פלילי הוא פחות חמור, אז למה מחפשים את הפגיעה בת-חרות? אם הליך פלילי הוא יותר חמור, אז בואו ניקח לשם את השאלה של פגיעה בתחרות ואת העיצום הכספי נשאיר. אנחנו מסתכלים על חוק, שהמהות שלו זה למנוע פגיעה בתחרות. וככל שהעלילות לפגיעה בתחרות היא יותר גדולה, אז בואו ניקח את זה למקום שהוא בא-מת מצדיק את האכיפה".

עו"ד אבנר פינקלשטיין: "המחיר שנד-רש פה מהשוק, מהמגזר העסקי, הוא מחיר מאוד גבוה. חוסר הוודאות כאן הוא מאוד גבוה. המשמעות היא שכמעט כל חברה שיש

לה נתח שוק, נגיד משהו מעל 30%, תצטייד בעורכי דין וגם אז היא לא תרגיש בטוחה. זה גם שיתוק, זה גם chilling effect. כל המוש-גים שכולנו מכירים. וזה קורה היום, מיכל, זה קורה היום. אנחנו מדברים על הפחתת הנטל הרגולטורי. זה השם של התזכיר. לא תהיה כאן הפחתה, כי הגופים העסקיים, מיכל, כבר היום מפחדים לזוז, מפחדים לעשות. אתה חשוף לסנקציה כספית".

עו"ד מיכל כהן: "בסוף, כשבאים לתקן חוק, תמיד השאלה היא לאן אנחנו מכוונים. אנחנו מכ-וונים לכלל, או שאנחנו רוצים לתפוס את כל מקרי הקצה. אין חוק שיתאים ל-100% ולכן בסוף אתה רוצה לראות מה התועלת אל מול הנוזק. אנחנו מכ-וונים אל הרוכ המכריע".

אכיפה בדיעבד של הוראות חמורות

עו"ד ענת פילצר-סומך: "אנחנו עוברים עכשיו למדרג הענישה החדש. קביעת המדרג לענישה הפלילית וההעמדה של ההסדר הכובל כעבירה החמורה ביותר מבין העבירות. חשוב להבין את המסר שזה משדר. האם בסופו של דבר זה מה שר-ציתם להגיד? שעבירת המונופולין חמורה פחות, גם בהיעדר הצורך לנסיבות מחמירות?"

עו"ד אסף שובינסקי: "אני אתחיל דווקא עם מה שרציתי להגיד לגבי המעבר לכוח שוק. העניין הוא שאפשר למחוק מהכותרת של החוק את הפחתת הנטל הרגולטורי. ברגע שעוברים להגדרה מאוד מאוד לא ברורה של כוח שוק, הופכים את זה או משאירים את זה כהכרזה דקלרטיבית".

עו"ד מיכל כהן: "אתה בעד נתח שוק".
עו"ד אסף שובינסקי: "לא. אני בעד שההכרזה לא תהיה דקלרטיבית. כלומר, שאי-אפשר יהיה לבוא לעוסק ולהגיד לו: 'לטעמנו, לפי הניתוח שלנו, היית בעל מונר-פולין, הפרת את החוק ועכשיו יש לנו סמכות להטיל קנסות בצורה בלתי מוגבלת'. הבעיה היא שאין מתודולוגיה ברורה. זה מאוד דר-מה לחוק הריכוזיות. לאף אחד לא היה ברור

משתתפי הרב-שיח (לפי סדר א"ב של שמות המשפחה)

ד"ר חגית בולמש

ראש קבוצת ההגבלים העסקיים של משרד עוה"ד פרל כהן צדק לצר ברץ. בעלת רישיון עריכת דין ישראלי ואמריקאי ובעלת דוקטורט במשפטים, בתחום ההגבלים העסקיים. ספרה של חגית, "הגבלים עסקיים - מערכת היחסים בערוצי השיווק וההפצה", נחשב למקור ידע בתעשייה הישראלית ובאקדמיה. מכהנת כיו"ר משותפת בוועדת ההגבלים העסקיים בלשכת עורכי הדין בישראל.

עו"ד אילן בלומנפלד

מתמחה בייעוץ וליווי תאגידי ומשמש כיועץ משפטי לתאגידי מסחריים שונים, לרבות אגודות שיתופיות, קיבוצים, ארגוני קניות, חברות היי-טק וחברות מהתעשייה המסורתית.

עו"ד תמר בן-דוד

מובילה את תחום ההגבלים העסקיים במשרד עוה"ד גרוס, קלינהנדלר, חודק, הלוי, גרינברג ושות' (GKH).

דמות ידועה היטב בקהילות המשפטיות והעסקיות בישראל, ומספקת ייעוץ ללקוחות GKH בנוגע למשפט מסחרי ועסקאות, בייחוד בתחומי התחרות וההשלכות של דיני ההגבלים העסקיים על נושאים אלה.

עו"ד ניבה ברג-לבנת

שותפה במחלקת ההגבלים העסקיים במשרד עוה"ד מיתר, ליקוורניק, גבע, לשם, טל ושות'. שימשה בעבר כיועצת לרשות ההגבלים, ובהמשך כממונה על תחום הקמעונאות, המזון והחקלאות.

צילום: תומר יעקבסון

עו"ד חגי דורון

שותף, מנהל מחלקת הגבלים עסקיים במשרד ש. הורוביץ. בעל ניסיון עשיר ומומחיות בתחום ההגבלים העסקיים, הכולל ייעוץ וייצוג לקוחות בחקירות מנהליות ופיליליות המבוצעות על-ידי רשות ההגבלים העסקיים. מדורג מזה מספר שנים ברציפות כמומחה מוביל ומומלץ בתחום ההגבלים העסקיים ע"י מדריכים מקצועיים ישראלים ובין לאומיים מובילים בתחום ההגבלים העסקיים.

עו"ד אמיר ונג

ראש מחלקת הגבלים עסקיים ורגולציה במשרד עוה"ד רון גזית, רוטנברג ושות'. בוגר אוניברסיטת ת"א (בהצטיינות) ועוסק מזה למעלה מ-15 שנים בתחום ההגבלים העסקיים. פרסמתי מספר מאמרים, ביניהם מאמרים בתחום ההגבלים העסקיים שהוזכרו בפסקי דין של בית המשפט העליון ובית הדין להגבלים עסקיים.

עו"ד מיכל כהן

סגנית היועץ המשפטי לעניינים אזרחיים ברשות ההגבלים העסקיים מאז 2013. כיהנה בעבר בתפקיד סגנית היועץ המשפטי לעניינים פליליים במשך כשבע שנים. במהלך תפקידה זה הובילה כהן את הטיפול בכל התיקים הפליליים שמנהלת רשות ההגבלים העסקיים, ובכלל זה קרטל חברות הגז והפרת תנאי מיזוג שופרסל-קלאבמרקט.

עו"ד טליה סלומון

עומדת בראש מחלקת ההגבלים העסקיים והתחרות במשרד הרצוג פוקס נאמן עורכי דין. למחלקה ניסיון רב בייצוג לקוחות בכל קשת הנושאים הנוגעים ליישום של דיני ההגבלים העסקיים בישראל, על כלל היבטיהם - האזרחיים, המנהליים והפליליים.

עו"ד ענת פילצר-סומך

יועצת משפטית חיצונית של איגוד החברות הציבוריות, מייסדת משרד פילצר-סומך, עורכי דין; יו"רית ודירקטורית מכהנת. מומחית בייעוץ לתאגידיים, לדייקטוריונים ולנושאי משרה בארץ ובחול, בדיני תאגידיים וניירות ערך, מיזוגים ורכישות. בעלת תואר שני במשפטים (LL.M) - מינהל עסקים) מאוניברסיטת ת"א. מנהלת אקדמית ומרצה בכירה בקורסי דירקטורים במי"ל. מרצה במוסדות שונים. חברה בוועדת תאגידיים ובוועדת ניירות ערך של לשכת עורכי הדין.

צילום: יח"צ

עו"ד אבנר פינקלשטיין

שותף ואחראי תחום הגבלים עסקיים ותחרות במשרד גורניצקי ושות'. שימש בתפקידים שונים כרשות ההגבלים העסקיים כחוקר בכיר, כראש צוות הבנקאות ושוק ההון במחלקה המשפטית, ובתפקיד האחרון - כסגן מנהל ויועץ משפטי של מחלקת החקירות.

עו"ד נמרוד פראור

שותף במחלקת הגבלים עסקיים ותחרות במשרד עוה"ד גולדפרב זליגמן, מתמחה בהגבלים עסקיים, תחרות ורגולציה. בעל ניסיון ומוניטין משמעותי בתחום, המלווה דרך קבע חברות מקומיות ובין-לאומיות מובילות הפועלות במגוון רחב של סקטורים ותחומים ומייעץ להן בקשר עם סוגיות הגבליות מורכבות בכלל ההיבטים של החוק.

עו"ד גיל רוזנברג

שותף במשרד שבלת ושות'. אחראי על תחום ההגבלים העסקיים במשרד וכן בעל התמחות בדיני מכרזים

ובדיני ניירות ערך. בעבר עורך דין במשרד משה צ. נאמן, בן-אראצי ושות', אשר התמוזג בשנת 2006 עם משרד שבלת ושות'. מוסמך בהצטיינות של תואר שני במינהל עסקים (MBA), מגמת מימון-חשבונאות) בבית הספר למינהל עסקים ע"ש ריקנאטי באוניברסיטת תל-אביב.

עו"ד גל רוזנט

שותף מייסד בחברת אשל, אשל, רוזנט עו"ד, המספקת שירותים משפטיים בתחומי נדל"ן, הגבלים עסקיים, תחרות ורגולציה, ליטיגציה והסכמים מסחריים. בעל תואר ראשון ושני במשפטים ובעבר ראש מחלקת הגבלים עסקיים במשרד עוה"ד הרצוג, פוקס, נאמן וראש צוות משפטי ברשות ההגבלים.

עו"ד אסף שובינסקי

שותף במשרד יוסי לוי ושות', עורכי-דין, וראש מחלקת הגבלים עסקיים ותחרות המעניקה ייעוץ שוטף לגורמים פרטיים, חברות ציבוריות, תאגידיים סטטוטוריים ומשרדי ממשלה בנושא דיני תחרות והגבלים עסקיים ויישום הנחיות רגולטוריות.

מה זה 'ריכוזיות פעולה משקית' אני לא יודע אם היום זה ברור, אבל אז זה בטח לא היה ברור. אנחנו נעזרים בכלכלנים שהם כולם יוצאי רשות ההגבלים העסקיים. אין תמימות דעים. הרשות היא מאוד מאוד יצרנית בהגדרות שווקים. אנחנו מכירים את זה בשוק ברי המים הממותגים, או באספקת ריהוט לבתי קפה, שהם רגישים לאספקה מהירה של רהיטים. מכירים את זה בעשרות תיקים. והבעיה תהיה, שעכשיו היצרניות הזאת תהפוך להיות אכיפה בדיעבד של הוראות חוק מאוד-מאוד חמורות, וזה דבר שהוא פשוט ייצור שיתוק. לא תהיה אכיפה עצמית. כל דבר יעלה לרשות לאישור. זה בדיוק מה שיקרה. לגבי המדרג של הענישה, אני נר-טה להסכים עם העמדה של הרשות. כלומר, לשים את העבירות של המונופולין במדרג יותר נמוך מהעבירות של ההסדר הכולל."

הפלילי. אין לי בעיה מתודית עקרונית לבוא ולהגיד לכם, שלוש שנים עד היום לעבירת קרטל זה היה בסדר, ולהחמיר את זה לחמש זה לא בסדר. אני לא חושב, שמישהו על השולחן פה באמת יכול להגיד את זה. אני מסכים שיש לזה משמעויות נלוות - פליליים, חיפוש, האזנות. בכל מה שצריך. אין מה לעשות, חברים. עבירות קרטל אפשר להחמיר את הענישה לגביהם. לא יקרה כלום, אם חברות במשק יקבלו מסר ברור, שאסור לעשות קרטלים ומי שעושה קרטלים יש לו גם ענישה מאוד חמורה - זה בסדר גמור בעיני. קרטל להבדיל ממונופול. לגבי מר-נופולין, אני כבר אמרתי את דעתי הרבה פעמים. אני חושב, שזו בכלל לא צריכה להיות עבירה פלילית."

לזרז החלטות על מיזוגים

עו"ד תמי בן-דוד: "אני רוצה לדבר על עניין טכני קטן וזה הארכת המועדים לקבל החלטות על מיזוגים. אני חושבת, שאם הכותרת של החוק היא להאריך את המועדים, התוכן של החוק זה דבר והיפוכו. אני חושבת, שהרשות צריכה, בגלל שיוורד הנטל הבירוקרטי וזה שכולם יעשו self-assessment, אז איפה שאי אפשר לעשות self-assessment שתואיל הרשות ותזדרז. עכשיו לעניין הקרטלים והגדלת הענישה. אני חושבת שזו בושה וחרפה שהמחוקק שם את סעיף 47 א' עם נסיבות מחמירות וכשהרשות לא מצליחה להוכיח את זה, אז מוחקים את זה. מה זה הדבר הזה? האמירה מה זה נסיבות מחמירות היא חשובה לחינוך המקצועי של הרשות."

עו"ד ניבה ברג: "לגבי המדרג, אני חושבת שההצעה להפוך את זה לחמש שנות מאסר על הסדר כובל היא קצת מיותרת. ממילא הרשות בעיקר מכוונת לקרטלים. הרשות אמורה להיות מסוגלת להוכיח לגביהם שהם נעשו בנסיבות מחמירות. הבעיה היא שההגדרה של הסדר כובל בחוק היא הגדרה מאוד-מאוד רחבה. והרי אין הגדרה של קרטל, אז בסוף ההחמרה הזאת חלה לגבי כל העבירות - חילופי מידע, איתות כפומ"בי באיזה מסר על דפי עיתון, איגוד עסקי שאולי פישל. בקיצור הרבה מאוד דברים, שלגביהם הפ-

עילות היא הרבה יותר נמוכה ויש נסיבות מקלות. לגזור את העונש שלהם מחמש שנים, אני חושבת שזה דבר מאוד בעייתי. ושוב, הוא בעיקר לא לצור, כי הרשות יכולה להגיע לשם ממילא עם הסעיף של הנסיבות המחמירות. לגבי מסגרת הזמנים בבדיקה של מיזוגים. אני חושבת שקודם כל צריך לברך, שלפחות בצד זה יש את העניין של קיצור מסגרת הזמנים לבדיקה של הסדרים כובלים, שזה ראוי באמת לקצר את זה ל-30 ימים. אבל יחד עם זאת, 150 יום זה מוגזם."

עו"ד מיכל כהן: "נתחיל עם מה שנטען לגבי ההסדרים האנכיים - שמחמירים את הענישה. אני חושבת, שהחוק הזה מביא בשורה הרבה יותר רחבה, דווקא על ההיבטים של ההסדרים שלא פוגעים בתחרות, כי כל אותם הסדרים שלכאורה היום יכולים להיות מוכתרים בפלילי, הם ככל הנראה כאלה שמחר יוכל לחול לגביהם פטור סוג ב self-assessment. זאת אומרת, אתה לא תצטרך לבוא לקבל פטור. אפשר להגיד הרבה דברים על מה הרשות עלולה לעשות. בואו קצת נדבר על מה היא עושה. בהפרות שלא פוגעות בתחרות, מסוג ההפרות שחגי דיבר עליהן, שנמצאת בגילוי דעת 12-1 ככאלה שאפשר להטיל עליהם עיצומים, בסוף הן נתונות לניחוח תחרותי. ואם הן לא פגעו בתחרות, כולנו יודעים איך הדבר הזה נגמר. יש לו תג מחיר, צו מוסכם..."

"הפרות שלא פוגעות בתחרות, רובן שנדרשות לפטור, מחר ייכנסו לפטור הסוג. לגבי המרעדים במיזוג. אני חושבת שהרשות הוכיחה מעל ומעבר את המחויבות שלה לשחרר מיזוגים שאפשר לשחרר אותם בהרבה פחות מהמועד שקבוע כבר היום בחוק. במיזוגים מורכבים, 30 יום לא מספיקים. אנחנו לא המצאנו את זה. אני חנו מסתכלים על כל העולם. התיקון לחוק מציע זמן שמתכתב עם מה שקורה בכל העולם. במיזוגים מורכבים הממונה צריכה נתונים. גם השוק רוצה לתת לממונה את היכולת לקבל החלטות נכונות ועל בסיס נתונים, ועל בסיס נתונים נכונים. הדבר הזה לא חי עם 30 יום, כולנו יודעים."

האם הוראות החוק יחולו גם על חברת חוץ?

עו"ד ענת פילצר-סומך: "בואו נדבר על שינוי ההגדרות בסעיף 1 לחוק, כך שהוראות החוק יחולו גם על חברת חוץ, שותפות בלתי רשומה ועמותה. השאלה הגדולה היא מה קורה אם באמת הזיקה לישראל לא קיימת? האם לזה התכוונתם? האם אתם ערים לאימפקט שעלול להיות לזה?"

עו"ד מיכל כהן: "על המיזוג צריכה להיות השפעה על התחרות בישראל."

עו"ד חגי דורון: "זה לא כתוב. מיכל, את טועה."

עו"ד מיכל כהן: "זה כתוב בתזכיר החוק."
עו"ד אמיר ונג: "הדין הבינלאומי נמצא מעל החוק. אתה לא יכול לתפוס חברה שאין לה שום קשר לישראל ואתה לא יכול לתפוס אותה עם דוקטרינות ההשפעות. החוק לא יחול עליה. זה פשוט לפי הדין הבינלאומי הפומבי."

עו"ד חגי דורון: "חברה יפנית שיש לה שתי חברות: חברה ישראלית שמוכרת 10 מיליון והשנייה ישראלית שפועלת ביפן ויש לה 400 מיליון. מה זה משפיע על המיזוג בישראל?"

עו"ד גל רוזנט: "אני לא מבין את התיקון הזה בכ"ל. לא מבין מה האינטרס שלכם לעשות אותו. יש מיזוגים של שתי חברות בינלאומיות, שיש להן מכירות בישראל. אין להן אפילו ישיבה בישראל. אני לא מצליח להבין בשביל מה - זה הגברת הנטל הבירוקרטי."

עו"ד טליה סלומון: "בכל מה שקשור לשינוי שחל בהגדרת חברה באופן שמכליל גם חברות זרות - אני לא מצליחה להבין באיזה מקרים רציתם לטפל? מה הבעיה שנתקלתם בה, שמצדיקה את התיקון?"

עו"ד מיכל כהן: "בסיפור החברות הזרות אנחנו חושבים, ונראה לי שכולם מסכימים פה, שסוגית הכן נרשמה-לא נרשמה, זו לא הסוגיה הרלוונטית. עכשיו לגבי דוקטרינת ההשפעות, אנחנו פתוחים להערות הציבור."

עו"ד ענת פילצר-סומך: "תודה רבה לכולם על ההשתתפות הערה. כולנו תקווה שרשות ההגבלים תבחן בנפש חפצה את ההערות ותאמץ לפחות את חלקן."